

perfecta est scientia : ideoque tibi nullus est error, quem prudentia eliminat. In charitate vera beatitudo est : ideoque nulla adversitas, quam fortitudo expugnet. In charitate omnia sunt tranquilla et æquata : ideoque nulla est tibi inæqualitas, quam justificari oporteat. Denique nec fides virtus est (35) sine dilectione; nec spes virtus est, nisi quod speratur, ametur. Quid est temperantia, nisi amor, quem nulla voluptas illicit? Quid cæteræ virtutes, nisi amor, qui quod suum est, unicuique distribuit?

46. Sicut charitas est vere mentis humanae requies perfectumque sabbatum, sic et sex virtutes prædictæ, fides, spes, temperantia, prudentia, fortitudo, justitia, sunt quasi quidam dies operationis : charitas vero quædam luminosa et luminosissima dies est quietis, tranquillitatis et pacis. Et nunc quæ est expectatio mea, nisi tu, Domine? si forte desiderium pauperum exaudiat auris tua, ut ad modicum tempus requiescam cum regibus et consulibus, **107** qui ædificant sibi solitudines, et replent domos suas argento? (Job. III, 13-15.) Porro vix ad momentum permittitur mihi requies ab exactoribus Pharaonis; ut non mihi sabbatizare liceat vel hora dimidia. Utinam mihi detur vacare, et videre quoniam Jesus est ipse Deus. Ipse sabbatum animæ quærentis eum, præparans diligentibus se tranquillum et impermutabilem sabbatismum. O quam beati qui ingrediuntur locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei, atque in voce exultationis et confessionis tripudiant et exsultant, memores uberum tuorum, dulcis Jesu, cum Habacuc propheta cantantes : *Ego autem in Domino gaudebo, et exultabo in Deo Jesu meo* (Habac. III, 18).

47. Sabbatizat Judæus, quia legit Deum sex diebus operatum fuisse, et quasi labore operis fatigatum die septimo quiescisse (Gen. I, II, 3). Non est hoc Deum cogitare, sed in Dei contumeliam idolum fabricare. Sane non laboravit operando Creator : dixit, et facta sunt omnia pro beneplacito suo (Psal. CXLVIII, 5). Summa et æterna essentia Deus, nullius indigens, plene sibi sufficiens, in sua summe tranquilla charitate indeclinabiliter et immutabiliter manens et mirabilia operans, requiescit in se, vita in se vivens, honorum pax et indeficiens quies. Quocirca sicut successione dierum, mane et vespere vicissim variantium, creaturæ mutabilitas designatur, sic in Deo cui nihil advenit, nihil præterit, aut succedit, æterna tranquillitas ipsius et quieta æternitas intimatur.

48. Notandum vero quod operibus Dei senarius; septenarius autem divinæ quieti ascribitur. Nimirum senarius numerus perfectus est, constans ex partibus suis. Si enim connexeris unum, duo, tria; perfectum habes senarium, qui Dei operibus specialiter est assignatus : ut in rerum universitate nihil superfluum, nihil recipias imperfectum. Magnæ quidem excellentiæ dies est, in quo Deus superiores aquas ab inferioribus firmamento mediante

A divisit. Nec minoris esse arbitror dignitatis diem, in quo aquis in unum congregatis a Deo arida vestita est herbis, et arboribus decorata, venustata floribus et fructibus fecundata. Nec est dies reputandus inferior, in quo Deus cælum suis luminariis adornavit. Sed nec ille alienus a laude est, in quo Deus partem animantium in aquis, partem collocavit in aere. Ab istorum eminentia et privilegio non degenerat dies sextus, in quo Deus ad imaginem suam creavit hominem, et vitam inspirans, ipsum animantium præfecit universitati. Porro diei septimæ præeinentia omnibus antecellit; in quo nullius rei creatio, sed omnium creaturarum perfectio, et Dei requies commendatur. De singulis scriptum est : *Factum est vespere et mane dies unus, aut secundus*, et deinceps (Gen. I). At diei septimæ non mane, non vespere, non initium ac finis describitur. Dies enim requietionis Christi et immutabilis et æternus. Mutua quidem Patris Filiique dilectio, suavissimus amorum complexus, charitas scilicet, qua Pater in Filio, et Filius in Patre (Joan. x, 38), ipsa est jucundissima quies, indivisibilis unitas, pax imperturbabilis, æterna tranquillitas, Spiritus sanctus, qui ab utroque procedit. Quod insinuans Filius Dei, *Ego*, inquit, *Patris mei mandata servavi, et maneo in ejus dilectione* (Joan. x, 30) et rursus : *Ego et Pater unum sumus* (Joan. xv, 10); et idem de Filio Pater, *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui* (Matth. xvii), etc.

CAPUT XIV.

Spirituale Hexaemeron, seu opus sex dierum exponitur.

49. Expressa igitur congrua collationum imagine, sicut sex diebus, ita et sex virtutibus exercemur, ut post sacrarum vicissitudines actionum in tranquillo charitatis, quasi in vero mentis sabbato respiremus. Quocirca fidem ponimus primum diem, quo fideles ab infidelibus, quasi lux a tenebris, separantur. Spes etiam secundæ diei vicem obtineat, per quam hi quorum conversatio in cælis est, discernuntur ab aliis qui terrena sapiunt. Temperantia quasi dies tertius illucescat, in quo membra nostra mortificantes super terram, carnalis concupiscentiæ fluxum, quasi aquas amarissimas, certis continentiarum limitibus **108** coarctamus : ut in terra cordis nostri appareat arida, et sitiens fontem vitæ, virtutum flores, fructusque producat. Prudentia quasi dies quartus faciat, quasi scientiæ lumen erumpat, et inter facienda et non facienda discernens, dividat inter diem et noctem, quatenus lumen sapientiæ velut solis splendor effulgeat : lux vero scientiæ spiritualis, quæ in quibusdam deficit, quasi lux lunæ minor appareat. Fortitudo dies quintus, per quam in hoc mari magno et spatioso, quasi

(35) Non est virtus, formata scilicet et conducibilis ad æternam beatitudinem.

pisces spirituales, procellosa fluctuum volumina tolleremus, cohibeamus linguæ lubricum sub censura silentii : et quasi volatilia pennata, nunc ad celestia erigamur, nunc vero condescendentes operibus misericordiæ fructus honorum operum sub Dei benedictione reddamus. Constituatur denique justitia dies sextus, per quam ad divinam imaginem reformati, bestialibus desideriis, vitiisque reptilibus imperantes, corpus spiritui, spiritum Deo subjiciamus, et sic utrique quod suum est tribuamus.

50. Et notandum, quod Dominus omnibus creaturis benedicit; homini autem omnia subjiciuntur. His autem quæ in se Dei repræsentant imaginem, jumenta, id est, corpora, subjiciuntur, et bestiæ, id est, nequitia spirituales, de quibus propheta præcatur, *Ne tradas, inquit, bestiis animas contentes tibi* (Psal. LXXIII, 19) : et Dominus per alium prophetam, *Auferam, inquit, malas bestias de terra vestra, et dormire vos faciam fiducialiter* (Levit. XXVI, 6; Osee II, 18). Hæc est dormitio et septimæ diei tranquillissima quies, dies septimus est charitas, dies sabbati, dies requietionis, jucunditatis et pacis, per quam homo secure, imo securissime dicit : *In pace in idipsum dormiam et requiescam* (Psal. IV, 9). Ipse est omnium virtutum consummatio, sanctarum animarum suavis refectio, tranquillissima mentis feriatio. Ipse est septimus dies, in quo manna coeleste nos reficit. Ipse est mensis septimus in quo post diluvium tentationum irruentium, cordis arca suavissime requiescit. Ipse est illud sabbatum ex sabbato, et mensis ex mense, et post septies septimum annum, annus jubilæus incipiet, annus placabilis Domino (Isa. LXI, 2), in quo sua singulis restituatur hæreditas, plenaria jucunditas, antiqua possessio, et æterna libertas. Domine Deus, quamdiu prolongabitur jubilæus? quando præveniet misericordia tua, ut portio mea sit in terra viventium? (Psal. CXXI, 6). Quoniam tu es pars hæreditatis meæ, et calicis mei; tu es qui restituas hæreditatem meam mihi (Psal. xv, 5). Differtur equidem, sed non aufertur jucunditas, qua satior, cum apparuerit gloria tua (Psal. XVI, 15). Interea comedam ego panem meum in sudore vultus mei, et cum lacrymis in mensura, donec vinum detur mœrentibus, et sicera his qui amaro sunt animo (Prov. XXVI, 6), et tota deliciis illis absorbeat anima mea, quarum primitias jam degusto.

109 CAPUT XV.

De triplici sabbato, seu triplici dilectione, sui ipsius proximi, et Dei.

51. *Erit, inquit, mensis ex mense, et sabbatum ex sabbato* (Isa. LXVI, 23). In veteri siquidem Testamento assignatur triplex distinctio sabbatorum. Primum sabbatum dicitur septimus dies. Secundum, septimus annus. Tertium, annus qui sequitur post septies septimum annum, id est quinquagesimus annus. Est itaque primum sabbatum dierum; secundum annorum; tertium sabbatum sabbatorum, ita ut in unitate perficiatur. Et notandum, quod in

A charitate hoc triplex sabbatum, si velis diligenter advertere, invenitur. In lege duo præcepta dilectionis expressa sunt. *Diliges Dominum Deum tuum ex tota mente tua, et ex tota virtute; et proximum tuum sicut te ipsum* (Matth. xxii, 37, 39). Hæc duo mandata duo esse diligenda insinuant : non enim potest quis proximum suum diligere, sicut semetipsum, nisi diligat se ipsum. Primum sabbatum hominis est dilectio sui; secundum, dilectio proximi : sabbatum sabbatorum, dilectio Dei.

CAPUT XVI.

De sabbato primo seu dilectione sui ipsius.

52. Ut ergo homo se diligat in Christo, Dei dilectio inchoatur : ut diligat proximum, capacior quidam sinus affectionis obpanditur. Verum quidem, ubi divinus ille ignis medullitus incalescens cæteras dilectiones, quasi quasdam sui scintillas, in sui plenitudinem trahit, omnes animi motus absorbet in desiderio illius sublimis et ineffabilis boni. Et sic non homo a se, nec proximus diligitur, nisi quantum uterque affectus deficientis animæ totus transfertur in Deum. Agitur enim ineffabili dispensationis artificio, ut licet hi tres amores semper habeantur, nec tamen semper æqualiter sentiantur : sed quandoque mentis illa jucunda suavitas ex conscientia propriæ puritate procedit; quandoque ex bono proximi recipit congratulationis affectum; quandoque contemplando in desiderio et exultatione aspirat ad eum. Quemadmodum quispiam diversas aromatum cellas ingrediens, nunc istarum, nunc illarum specierum redolentia jucundatur : sic animus diligenti nunc intuitu sui, nunc intuitu Dei aut proximi, quadam inæstimabili suavitate perfunditur.

53. Qui ergo primum recolebat in amaritudine animæ suæ perditos dies suos, postquam concupiscentiæ dedit libellum repudiæ, et abolitione criminum impetrata, se pignus et arrham gratiæ coelestis percepisse cognovit, dum nihil quod ipsum accuset, aut Deo displicere debeat in libro conscientia suæ legit, reliquæ cogitationum diem festum agent ei (Psal. LXXV, 11). Dum enim immunis ab exteriori tumultu se in contemplationis arcana recepit; cum circumstrepentium sollicitudinum turbis ostium mentis clausit, cum interius conscientia thesaurus inspererit, non inveniens inordinatum aliquid aut ineptum, aut rationi adversum; sed omnia pacifica et jucunda, et ad instar disciplinatæ familiæ videns multitudinem cogitationum, sermonum et operum, ei, quasi cuidam patrifamilias obedire, et omnia interiora sua sibi in quadam humilitate assurgere : prorumpit ex his omnibus mira securitas, ex securitate mira tranquillitas et ex ea ineffabilis jubilatio cordis tanto devotior in Christo laude, quanto perspicacius intelligit hoc totum ex ejus gratia provenire. Hæc septimæ diei festiva solemnitas, quam sex dies præcedunt, id est sex opera misericordiæ. Hæc namque in earum exercitio justus probat, et in sinu sanctæ conscientia bonorumque operum constestatione respirans, in ea gratia quæ ei a Deo

data est, feliciter sabbatizat. Hæc est primi sabbati finalis jucunditas, in qua servilia opera, id est, peccata, quæ servos faciunt, prohibentur: in qua nec ignis concupiscentiæ accenditur nec onera, id est cogitationes impietatis, sine legis transgressionem portantur.

CAPUT XVII.

De secundo sabbato, seu dilectione proximi.

54. Sane, si ab hoc puriore thalamo cordis, quod primo sabbato dedicavit, migraverit ad illud diversorium, ubi solet gaudere cum gaudentibus; cōfirmari infirmis, scandalizatis curi, suamque senserit animam fratribus suis indissolubili glutino charitatis unitam, ad op. ut nec suspicio sinistra, nec invidiæ motus, nec æstus iracundiæ aut tristiæ, possit aliqua occasione surrepere; sed eos brachiis sincerissimæ dilectionis amplectens et fovens, uno eodemque humero propria et aliena communicans; cessante omni strepitu vitiorum, ad tantæ suavitatis delicias resolvitur inæstimabili gaudio, et fit in amoris fructu dulcedine libera, intus a noxiis omnibus absoluta vacatio. Nam quod nullum vitium prorsus in hujus sabbati quiete residere fraterna charitas permittat, testis est hujus secundi sabbati continuus feriator Apostolus dicens: *Non adulterabis. Non furtum facies. Non falsum testimonium dices, et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum (Rom. xii, 9).* David dulcedine hujus suavitatis affectus, ex tantæ mentium unione **410** in vocem jubilationis prorumpens; *Ecce, inquit, quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum (Psal. cxxxii, 1).*

55. Nota vero, quod sicut primo sabbato unus dies tantummodo dedicatur, quod videlicet singulare est, quod in propriæ conscientie tranquillitate consistit; ita non immerito hic annus integer consecratur. Quemadmodum enim ex multis diebus annus efficitur, ita ex multis animabus cor unum et anima una charitatis igne conflatur. Sex autem annos, qui præcedunt hoc sabbatum, possumus intelligere sex genera hominum, in quorum dilectione permoramur, vel præcepti debito exercemur. Sicut vero annus multos dies complectitur, ita in singulis generibus hominum, multi nobis animorum junguntur unitione.

56. In primis vero dilectio vera naturali ordine ad domesticos nostri sanguinis derivetur, quos diligere sicut ex natura necessario tenemur; sic nimis inhumanum est, quod a nostræ dilectionis sacrario repellantur. Nam teste Apostolo. *Qui suorum, et maxime domesticorum curam non habet, fidei transgressor est, et est infideli deterior (I Tim. v, 8).* Hinc est quod hæc dilectio, quæ ex natura proficiscitur, in mandatis, quæ pertinent ad dilectionem proximi, primum locum, Deo præcipiente, sortitur. *Honora inquit, patrem tuum et matrem tuam (Exod. xx, 12).* Hinc ad eos, qui nobis specialiter amicitie vel officii vicissitudine copulantur, dilectio nostra progrediens, quodam sinu diffusiores laxatur. Verumtamen ista dilectio Pharisæorum justitiam non transcendit,

A quibus dictum est: *Diliges amicum tuum, et odio habebis inimicum tuum.* Sane et parentum, et amicorum affectio quamvis servata, parum præmii consequitur; quippe cum ad illam lex naturalis inducat ad istam mutua obsequia nos provocent: utraque tamen si neglecta fuerit, cumulum damnationis importat. Veritas in Evangelio dicit: *Si diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne et Ethnici hoc faciunt? (Matth. v, 43, 46.)* Utergo in majorem amplitudinem dilectio nostra se porrigat, amplectatur et eos qui nobiscum Deo militant, et ejusdem vitæ professione nobis in vinculo pacis et spiritus rite cohærent. Deus equidem hujus dilectionis est causa efficiens, dum a capite in barbam Aaron, et usque in oram vestimenti unctio spiritalis emanat (*Psal. cxxxii, 2*): ut qui ab uncto uncti, a Christo Christiani vocantur, omnes in participium nominis Jesu communi vinculo charitatis invicem complectantur.

57. Adhuc duo genera hominum restant, quos si in nostræ dilectionis sagenam concludamus, nihil aliud superest, nisi ut illius veri sabbati requie perfruamur. Eorum enim qui foris sunt, Gentilium videlicet ac Judæorum, schismaticorum et hæreticorum, necesse est ut ignorantiam doleamus, compatiamur et infirmitati, duritiam desleamus pio compassionis affectu: succurrentes eis orationum suffragio, ut et ipsi in odore unguentorum nostrorum currant in Christo Jesu Domino nostro.

58. Adhuc dilatat tentorium suum charitas, et pallium, quod veteris legis tempore erat breve, sic ampliatur, sic extendit, ut duos operire sufficiat, dum inimicum suum animæ suæ nova Spiritus sancti unione conglutinat. Hæc dilectione filius Dei efficitur homo: hæc divinæ bonitatis imago plenissime reparatur. *Diligite, inquit Dominus, inimicos vestros; benefacite, inquit, his qui oderunt vos; et orate pro persecutoribus et calumniatoribus vos; ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est (Matth. v, 44, 45).* Hæc dilectio, dum inimicum simplici oculo intuetur, securissime dicere potest: *Dimitte nobis, sicut et nos dimittimus (Matth. vi, 12).* Ita dimittitur qui dimittit, sic filius Dei, sic heres Dei et Christi cohæres efficitur (*Rom. viii, 17*). Attende ergo, quam securum, quam dulce sit, quam jucundum inimicis compati, injuriis non moveri, eum amare pro Christo, a quo sentio non amari; et eam affectionem gerere erga ipsum, quam indulgentissimus pater exhibet erga sibi charissimum filium phrenesi laborantem, quo majores ab ipso irrogantur injuriæ, eo propensiore erga eum ferveat charitate.

411 CAPUT XVIII.

De tertii sabbati jucunditate et solemnitate, seu dilectione Dei.

59. Tertium sabbatum habet sex preambulas dies in quibus coeleste manna colligimus, ut in illa præclara solemnitate, quæ in Dei dilectione celebranda est, sugamus lac ab uberibus consolationis ejus, et inter duas sortes, inter ubera sponsi, inter sinistram

et dexteram, per viscera misericordiæ Dei nostri beatissime quiescamus. Isti sex dies sunt, Christi Conceptio, Nativitas, Prædicatio, Passio, Resurrectio, Ascensio. Istis sex diebus operatus est Dominus salutem in medio terræ (*Psal. lxxiii, 12*), et requiescens ab omni opere quod patrarat, sedensque in gloria Dei Patris, ad illud sabbatum, quod est illius dilectione celeberrimum, misericorditer nos invitat. O bone Jesu, o benigne, o amabilis, o suavis, o dulcis, o amor Deus, quid dulcius, quid suavius, quid amabilius, quam vacare, et videre quantum nos amaveris? Quam pie, quam misericorditer in conceptione et nativitate tua te dignatus sis exinanire, usque ad infirmitates infantilis naturæ? Quam benigne, quam diligenter nos viam vitæ verbo et exemplo docueris? Quanta dignatione te pro nobis morti obtuleris? Quomodo resurgens in gloriam tuam, naturam reparaveris humanam; et ascendens in celum, eam in throno majestatis tuæ collocaveris gloriosam? Quid felicius, quid jucundius sabbato illius animæ, quæ contemplatione et dilectione Dominum comprehendens, et quasdam divinæ suavitatis experientias in se formans, inæstimabili gaudio sanctæ fruitionis afficitur, dum a se peregrinans jam in cælis habitat, et in memoria abundantie suavitatis Dei exsultat et jubilat? O quies pacifica, o sabbatum delicatum, o dulcedo charitatis, quæ animam diligentem Deum, usque in altissima ejus magnalia provehit, provectamque inter voluptates æternas requiescere facit! Feriatione hujus sabbati totus homo interior hilarescit, ejus intelligentia serenatur, affectiones dulcescunt, et sancta desideria in Deo quadam fruitione felicissima resolvuntur. O mane, o dies, quæ melior es in atriis Domini, super millia! (*Psal. lxxxiii, 11*). O splendor lucis et ardor charitatis, quæ inflammat Angelos, et illustrat interiora sanctorum! O præclara solemnitas et jucunda pausatio, et sabbatum delicatum! O sabbatum gloriosum!

60. Et quæ gloria delicatior aut desiderabilior potest esse, quam Deo medullitus inhærere, et jactare in eum omnes cogitatus et affectus suos, atque in dilectione ipsius colligere tantæ certitudinis fructus, ut de salute animæ suæ, de consortio Angelorum, atque de illa interminabili exultatione, quæ diligentibus Deum præparata est, nullatenus oporteat hæsitare? Propterea ibant Apostoli gaudentes a conspectu concilii (*Act. v, 41*). Andreas glorians et exultans currebat ad crucem: Paulus perfusus tanti gaudii suavitate dicebat: *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi (Galat. vi, 14)*; securus, *Scio, inquit, cui credidi, et certus sum quia nec mors, nec gladius, nec angelus, neque potestates neque alia aliqua creatura poterit me separare a charitate Dei, quæ est in Christo Jesu (II Tim. i, 12; Rom. viii, 38, 39).* Moyses innixus tam solidæ charitati, prælegit de libro quem scripsit Dominus, deleri, quam sustineat sibi creditum divina indignatione populum deleri (*Exod. xxxii, 32*). Hac inexpu-

gnabili arce munitus Ezechiel in Chaldaeam. Jeremias in Ægyptum fretus istius tuitione descendit. Job frater draconum per hanc sine periculi suspicionem factus est (*Job. xxx, 29*). David sub istius umbra securus per umbram mortis incedere non veretur. Cum enim Deus sit charitas (*I Joan. iv, 16*), scit quod ubi sit charitas, ibi est Deus. *Si ambulavero, inquit, in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es (Psal. cxlii, 4).*

61. Infelix ego, dilexi hactenus mundum; dilectionem tuam, Deus, amori mundano posthabui. Nunc e diverso facis, secundum divitias misericordiæ tuæ, ut te diligam, mundumque et omnia quæ in eo sunt, præ tua dilectione contemnam; fastidiat anima mea in desiderio tui, Deus, cælum et terram, et omnia quæ in eo sunt. Quid enim mihi est in cælo, et a te quid volui super terram? Deus cordis mei, et pars mea Deus in æternum (*Psal. lxxii, 25, 26*). Deficiat in amore **412** tuo et liquescat anima mea, ut in deficiendo ex me spiritum meum (*Psal. cxli, 4*), psallam et cantem tibi amoris delicias et divitias charitatis ipsius, per quam torrente voluptatis potantur æternæ (*Psal. xxxv, 9*), quorum affectio prorsus a tua dilectione absorpta est. Sicut enim ferrum ignitum in quamdam ignis essentiam transit; et sicut guttula aquæ vini dolio infusa, sua insipiditate deposita essentiam melioris substantiæ assumit; et sicut aer solari splendore perfusus, totus est splendor: sic spiritus hominis divino amore affectus, totus est amor. Quocirca qui Deum diligit, sibi mortuus est, et soli Deo vivens, quodammodo, ut ita dixerim, consubstantiat se dilecto. Si enim animæ David conglutinata est anima Jonathæ (*I Reg. xviii, 1*), aut si is qui adhæret Deo unus spiritus cum eo efficitur (*I Cor. vi, 17*), non absimili unionis judicio quodam genere coessendi tota in Deum transit affectio, in quo sine alterius desiderio exceptione, tota in se collecta transfertur in Deum, qui est omnium desiderabilium plenitudo. Diliget tamen anima perfectius, cum introducetur in gaudium Domini sui (*Matth. xxv, 21-23*), in amplexu sponsi, omniumque justorum beatitudinem suam faciet communionem charitatis, cujus beneficio omnia in nobis erit Deus.

CAPUT XIX.

Christi passionem et mortem assidue meditantem esse.

62. Audite, cœli, et auribus percipe, terra (*Isa. i, 2*), quantum magnificavit nobiscum Deus misericordiam suam. Et quis abyssum tam ineffabilis gratiæ consideravit, quis de fonte tantæ dulcedinis gustavit, et non amavit? Nonne Deo subjecta eris, anima mea? (*Psal. lxi, 2*.) Quare non effundis affectus in Deum, quos dirigit ad vanitates et insanias falsas? (*Psal. xxxix, 5*.) Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? (*Psal. xli, 6*.) Numquid consiliarius non est tibi aut salvator? Nunquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? (*Jerem. viii, 22*.) Revertere, revertere, Sunamitis, re-

vertere (*Cantic. vi, 12*) ad Dominum Deum tuum, divulsa mea, dilacerata mea, perdita mea, sed Christi morte denique resuscitata, Christi passione redempta. Cur, quæso, diligis aliquid præter illum, qui tam benigne, tam misericorditer a tot miseriis te redemit. Jugi scrutinio et assidua meditatione revolve, qualiter Unigenitus Dei Patris, cum esset splendor et figura substantiæ ejus (*Hebr. 1, 3*), post exinanitionem usque ad formam servi (*Philipp. II, 7*), post famem, post sitim, post lassitudinem, post lacrymas, post vincula, post flagella, post fel, post acetum, post coronam spineam, post claveos et lanceam, pro salute tua inter duos latrones quandoque pendebat in cruce; crucis equidem cornua in manibus ejus (*Habac. III, 4*), ac de illis pius ille Samaritanus tuis vulneribus oleum et vinum infundebat (*Luc. x, 34*). Porro ibi erat abscondita fortitudo ejus (*Habac. III, 34*), et in amaritudine mortis dulcedo ejus. *O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te (Psal. xxx, 20).* In testimonio Isaiaë, *Verè tu es Deus absconditus, Rex Israel Salvator (Isa. XLV, 15).*

63. Moriebatur Salvator tuus, anima mea, ut te vivificaret: affixus erat cruci, ut iniquitates tuas propriis manibus cruci affigeret. Manus elevabat ad Patrem in sacrificium vespertinum, ut te ad amplexus amicales invitaret: vitamque suam, quæ nulli erat obnoxia morti, pro te obtulit ad mortem, ut dum a principe tenebrarum justus injuste occiditur, quia, quod suum non erat usurpare convictus est, ea quam habebat in te potestate privaretur. In tam exuberanti beneficio, in tanto cumulo gratiarum, quo te largitio divina quasi obruit et confundit, vide ne ingrata sis. Ingratitudo enim peremptoria est salutis, ipsa est flatus aspidis, virus animi, uredo virtutum, ventus pestilens, et aura corrumpens stillicidia pietatis, rorem gratiæ et misericordiæ fluenta desiccans.

CAPUT XX.

De beneficio redemptionis, et aliis.

64. Adhuc dico: nihil est enim satis dictum, quod semper est dicendum, atque recordatione continua replicandum. Eras illi gravissimo creditori, angelum Satanae loquor, illi quidem immanissimo exactori, tot **413** debitis quot peccatis vinculo chirographi obligata, nec solvendo eras. Dei autem Fillus non quæ rapuerat, sed quæ rapueras, pro te solvit: et, quod dignatio propensior et gratia uberius erat, non delegavit alium debitorem, sed dedit animam suam in causam tuæ salutis. Cumque ille angelus transfuga et emansor, te in detestabilem peteret ancillatum, Christus litem contra te propositam suam fecit. Postquam diversas productiones testium, legum, oraculorum, prophetarum, signorum, tandem proprium sanguinem allegavit, obtinuit allegatio illa tuæ sententiæ libertatis; super calculo sententiæ scriptæ sunt litteræ in membrana capitis crucifixi, et confirmatæ a sæculo misericordiæ et veritatis, pacis et justitiæ obviantium sibi. Denique impressum

est sigillum, plaga scilicet lateris, quam in pretium redemptionis nostræ et placationem continuam jugiter exhibet ante oculos Patris.

65. Adhuc exstat titulus chartæ inscriptus in tantæ charitatis memoriam; sciasque quod si te ingrati reperiit, nec velle uti tanto beneficio, exiget a te strictissime mortem suam, vereorque nequand indignantissime dicat tibi: *Tolle manum et mitte in latus meum dextrum, mitte digitos tuos in fixuras clavorum (Joan. xxix, 27), et vide quanta pro te passus sum. O ingrata et crudelis impietas! nonne putas Deum de collatis tibi beneficiis poenitere, si ea viderit per ingrati tudinem periisse? Propterea oratio nostra sæpe repellitur. Et hoc ipsum pia dispensatione fieri existimo; ne qui de præceptis beneficiis ingrati fuimus, ex nova largitione cœlestium munerum graviore culpa ingrati tudinis oneremur. Cum enim Deus beneficium perditum reputat, quod non prosequitur actio gratiarum, nobis expedit non exaudiri potius, quam ad cumulum damnationis nostræ ingrati tudinis materiam obtinere quod petimus. Qua ergo presumptione non diliges illum, qui te non diligentem dilexit; qui te peccatricem non despexit? Vide, quæso, qua compensatione, quo merito summæ et æternæ respondeas Trinitati.*

66. Tradidit pro te Pater Unigenitum suum morti. Tradidit et Filius se ipsum pro tua salute in mortem. Datus est denique Spiritus sanctus, testante Apostolo: *Quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis (Rom. v, 5).* Sic amat nos Pater, amat Filius, amat Spiritus sanctus, amat nos Trinitas sancta tota, Deus æternus, omnipotens et immensus, cujus magnitudinis non est finis (*Psal. cXLIV, 3*), cujus sapientiæ non est numerus (*Psal. cXLVI, 5*), cujus pax exsuperat omnem sensum (*Philipp. iv, 7*) a quo et in quo universa sunt, visibilia et invisibilia, cœlestia et terrestria. Et si eum diligis, hoc facis ex debito; si te diligit, facit hoc ipse gratuito. Attende celsitudinem cœli, et magnitudinem firmamenti, et modicum in locis palustribus lutum. Talis est adhuc inestimabiliter dispar comparatio tui ad Deum, sicut luti ad cœlum. Quæ autem collatio tui ad ineffabilem, ad incomparabilem, ad incomprehensibilem? Nihil ei ad mensuram meriti retribuere posses, si in retributionem eorum, quæ pro te sustinuit, te millies mille annis etiam gehennali incendio cruciæras.

CAPUT XXI.

De beneficio creationis.

67. Omnia quidem quæ in Deo sunt, inestimabiliter excellentiora sunt his quæ nostra sunt. Ipse enim diligit ut charitas; judicat ut æquitas; disponit ut sapientia; revelat ut lux; miseretur ut pietas; scit ut veritas; operatur ut virtus; præsidet ut majestas. Circumscriptionem omnibus quæ ad dispensationem incarnationis suæ pertinent, diligenter attende quod tibi universitas mundi de mandato obsequitur, omnis natura tuis famulatur obsequiis; cœlum, aer, terra, mare, et omnia quæ in eis sunt,

luis pariter necessitatibus et oblectamentis inseruiunt. Annuæ revolutio flores fructusque arborum et herbarum rediviva innovatione reformat, atque habentibus et repullulantibus naturis germinum antiquitatis, continua Dei munera tibi circuitus temporum subministrat. Recognosce, anima, quod quandoque non eras, et **414** ab eo facta es. Nihil ei dedisti, ut te faceret. Nihil enim dare poteras, qui non eras. Cum autem melius esset esse, quam non esse, gratis tibi esse contulit, omnibus illis te præferens, quæ de non esse ad esse poterat perducere, nec perduxit. Adjecit tibi speciem: et cum essentia de nihilo prodierit de gratia Creatoris, ipse sua te imagine et similitudine insignivit, et adhibuit cum pulchritudine vitam. Unde tanta et tam gratuita, et tam inaudita dignatio, ut fieres ad imaginem et similitudinem ejus (*Gen. 1, 27*), nisi ut simile tuum diligeres, et ei, qui te gratuita dilectione prævenit, dilectione mutua conformares?

68. Ei ergo cor et medullarum tuarum interiora exhibe ad diligendum, qui te diligere dignatus est, nihil tamen in te reperiens diligendum. Ama signaculum tuum, et imaginem tuam; utque expressior in te forma tui Creatoris appareat, ei qui charitas est, te fide et charitate conforma, et in materiam gratiarum beneficia ejus jugi meditatione cogita. Amator tuus ad hoc exhortatione prophetica te invitavit: *Pone me, inquit, ut signaculum super cor tuum, et super brachium tuum dexterum (Cantic. viii, 6).* Ac si dicat: *Pone me memoriale tuum in corde et brachio, id est, in cogitatione et opere, ut deposita imagine terreni hominis, cœlestis imaginem portes (I Cor. xv, 49), attendens divinæ dilectionis argumenta, quæ refelli non possunt. Pone me super cor tuum, ut fidei signaculum, ut amoris exemplum. Tale signaculum ante prævaricationem suam in se angelus apostata exprimebat, testimonio Ezechielis dicentis: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, et perfectus decore (Ezech. xxviii, 12). Angelus siquidem in sua creatione tanta conformitate unicus est, ut esset potius signaculum similitudinis, quam simile vel signatum. De sigillo quippe talis, similitudo imaginaliter exprimitur, qualis in eodem sigillo essentialiter habetur: et hæc homini competit. Angelus vero pro sua subtilitate Deo expressiori similitudine adhærebat, quia totus et tantummodo spiritus erat. Nos vero luteo inclusos carcere, et inhabitatione terrena depressos, charitas ad dignitatis angelicæ statum reparat: et licet corpus, quod corrumpitur, aggravet animam, et deprimat terrena cogitatio sensum multa cogitantem (*Sap. ix, 15*), tamen peccato deformatos, novum diligenti Dei mandatum ad Dei similitudinem nos reformat.*

69. Multiplicavit in te Deus dona sua. Adjecit enim pulchritudini tuæ vivere, sentire, discernere: et in omnibus quæ munificentia ejus tibi contulit, accepit indigentia tua gratiam ejus, non exigentia tui meriti antecessit. Desponsavit te fide, foris or-

navit te sensibus, quasi quibusdam præfulgentibus gemmis: te vero interius quasi naturali pulchritudine sapientia insignivit. Novit quis ornatus tibi competentior esset: ideoque dedit quod te decuit, et in tantum, ut etiam propter hoc ipse te diligeret qui hoc dedit. Sane insana es, si eum mediocriter amas, qui te tanto amore prævenit, qui tanta et tam pretiosa largiens, majora etiam diligenti se pollicetur, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit; quorum æstimatio in cor hominis non ascendit (*I Cor. ii, 9*). Ex ejus munere pensare teneris, quantum sit diligendus, qui tantum diligit; ut non tantum temerarium, sed etiam nefarium debeas reputare non solum diligentem non diligere, sed tantum, tam potentis, tam præcellentis amorem totis visceribus, totis interioribus præcordiis non amplecti. Omnium pulcherrimus est sponsus, speciosus factus præ filiis hominum. Ama Sponsum, ama Regem in decore suo, Regem virtutum, plenum gratiæ et veritatis, coronatum gloria et honore, Dominum majestatis.

70. Concupivit Rex decorem tuum, et munera quibus te ornare dignatus est, in tuum ejus amorem inclinaverunt affectum. Amat te in muneribus suis. Si enim habes aliquid bonum, illud habes [*al. debes*] intelligere ejus donum. Verbum Apostoli est. *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? (I Cor. iv, 7.)* Si de aliquo gloriaris, quasi illud de te ipso, non a Deo acceperis; furaris Deo quod suum est, honorem alterius tibi rapis, et in alienam gloriam præsumptuose intrudens, habes quidem gloriam, sed non apud Deum (*Rom. iv, 2*); quia gloriam alienam tibi usurpas nequiter contra Deum. Vide ne unquam repat tibi ingrati tudinis nota. Recole incessanter **415** te tua iniquitate perditam, et ipsius misericordiæ reparatam.

CAPUT XXII.

Animam, aliis rebus creatis digniorem, non debere quidquam amare supra Deum.

71. Studeas illi placere modis omnibus, quibus potes, qui te talem facere dignatus est, ut placeres, ut te ipsam agnosceres, et tui gratiam Creatoris in tuæ pulchritudinis inspectione probares. Porro oculus cuncta videns, se ipsum non videt. Ideo faciem tui cordis quandoque in speculo propriæ rationis attendas, ne tuæ facias injuriam dignitati: quod equidem facis, si vis te abjectiora tibi præponere, et ea quæ decorem suum imaginarium et umbratilem habent, tibi quæ in veritate pulcherrima es, coæquare. A tua dignitate nimis enormiter et ignominiose te dejicis, si transitorias et inanes pulchritudines appetis et miraris. Mundus nimirum propter te factus est: ideo mundum non ames; quia mundus non est te dignus, cum sis eo longe dignior, et sole et luna, et omnibus creaturis. Omnia quippe temporalia suæ pulchritudinis defectus agnoscunt; et tu in futuro, labore non deficiis, nec pallescis ægritudine, nec marces senio, nec morte tabescis. Quocirca aliquid diligis in hoc mundo, qui totus

tibi est subjectus, summa temeritas est; nisi ea diligere velis, ut tibi servientia, ut munera sponsi, ut amici xenia, ut beneficia Domini. Nec ista diligas cum illo; sed propter illum ista, et ipsum diligas super ista. Degenerabis equidem in amorem meretricum, si plus amas dantis munera, quam amantis affectum. Donanti quidem injuriam facis; imo te meretricali turpitudine dehonestas, si recipis dona, et dilectionis vicissitudinem non rependis. Ipsum ergo dilige propter se, et propter eum dona ipsius. Dilige te illi, et illum tibi: dilige ipsum ut eo fruaris, ut in eo ponas affectiones tuas, et cum dilexeris ferventius, affectuosius diligaris. Hic amor sanctus est, nihil habens sordidum, nihil impurum; sed in Dei recordatione dulcissimus, omnes mundi supergrediens delicias, et quodammodo ex natura suae stabilitatis aeternus.

72. Illud autem jugi memoria teneas, quod quanto differentius est praeminentior essentia ejus fragilitate humana, tanto suavius et incomparabiliter dulcius et delectabilius diligit atque diligitur, quam angelus, quam homo, quam aurum, quam argentum, seu lapis pretiosus, vel charitas, vel libertas, vel quaecunque alia, quibus corda hominum distrahuntur. Nec te ab eo minus diligi credas, si quibusdam animantibus terrae tecum pariter beneficium solis et lunae, et caetera gratiae suae dona communicat. Nimirum quaecunque illis donata sunt, propter te donata non dubites. Ut enim tibi serviant universa, ipsa de divina bonitate necessaria sibi bona recipiunt, sine quibus esse aut servire non possunt. Nunquid ideo videtur circa te dilectio ipsius intensior, si tibi soli omnia contulisset? nunquid beatorum esses, si sola habitares in mundo, et omnia quae in eo sunt, sine ullo socialis vitae solatio possideres? Et si etiam de malorum hominum societate causaris, scias procul dubio, quod sicut tibi et malis hominibus caetera serviunt, sic malorum hominum vitam facit divina dispensatio in tuum militare profectum. Malorum siquidem societate hi qui boni sunt, in melius exercentur: doceantur et affectare virtutes, et alia dona Dei, quibus ipsi carent, et quae longe meliora sunt, quam omnia quae cum injustis hominibus possidentur.

73. Denique cum videant malos ruere in interitum, de suae salutis expectatione crescit eorum affectus in Deum, et de divinis muneribus, quorum cum impiis nulla est communio, sequitur devotior exhibitio gratiarum. Cum ergo omnia tibi cooperantur in bonum, ut mali tibi exercitio, et boni tibi solatio fiant, non reputes te minus diligi, quia singulariter te non amat, qui tamen quadam amoris singularitate te diligit, dum et bonos, et malos in usum tuae utilitatis inflectit. Cumque ipso jure et debito charitatis velis tecum omnes alios aeternae beatitudinis esse participes, tua bona voluntas bonum alienum tibi proprium facit, et sancti Spiritus communione, beatitudine **116** omnium, singulorum beatitudo accrescit. Fit igitur amor ex ipsa commu-

nione singularis, dum nihil ex plurium participatione minuitur, et diffusus in omnes totus in singulis reperitur. Te itaque singulariter diligit, qui nihil sine te diligens, alia propter te diligit. Licet enim amor diffundatur in plures; tamen est in singulis totus, ut omnes unice diligens, ab omnibus unice diligatur. Propterea hic est amor unicus, non privatus; solus, non solitarius; communis, non divinus; nec usu deficiens, nec tempore, aut participatione decrescens. Repone igitur in thesauro memoriae, et recole incessanter quae tibi a Deo donata sunt; ut nec de acceptis praesumas, nec unquam super acceptis ejus beneficiis in gratiarum actione lentescas.

CAPUT XXIII.

B *Amorem Dei in nos mirabilem vicissim a nobis exigere ardentissimam dilectionem.*

74. Quanto praeminentior est humanitate divinitas, tanto amor Domini Salvatoris, quem habet ad nos, amore illo quem habemus erga illum vel ad proximum, dulcior est, firmitior, atque profundior, violentior, penetrabilior, compassibilior, ferventior, atque suavior. Omnes maternos affectus, omnes fratrum conjugumque consensus, illa dilectio quam habet ad nos, inestimabili charitate transcendit. Ipse paternae gratiam lenitatis exprimens in se ipso, fidelem animam alloquitur dicens, *Amodo voca me, Pater meus es tu, dux virginitatis meae tu es: et illud, Patrem vocabis me, et post me ingredi non cessabis (Jerem. III, 4, 19).* Ipse materna nos benignitate praeveniens, *Quemadmodum, inquit, mater consolatur filios suos, ita et ego consolabor vos (Isai. LXVI, 13): et rursum, Numquid potest mater infantem suum oblivisci, ut non misereatur filii uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui (Ibid., XLIX, 15).* Ipse in se modum fraternae dilectionis assumens, animae fideli sic loquitur: *Hortus conclusus, ait, soror mea, sponsa (Cantic. IV, 12): Amicus est, dum fideli animae dicit, Pulchra es, amica mea (Ibid., I, 14): et ipsa de illo, Talis est, inquit, dilectus meus, et ipse amicus meus (Ibi, v, 16).* Sponsus est cum de illo dicitur: *Gaudebit sponsus super sponsam, et gaudebit super te Deus tuus (Isai. LXII, 5).* Hoc ergo sentiamus in nobis quod in Christo Jesu (*Philipp. II, 5*), qui extendens manus in discipulos suos vocat eos fratres, et quod amplius est, patrem, et matrem, et sororem omnem scilicet qui sancte et humiliter, qui caste et socialiter, ejus aut proximi fecerit voluntatem (*Matth. XII, 49, 50*).

75. Si recenseas diligenter effusam et indefessam circa te magnificentiam et munificentiam gratiae Dei, licet ipse sit generalis omnium dispensator, videbis tamen eum circa commoditates tuas, quasi totum et singulariter occupatum. Quocunque te veritas, tibi sollicitus et diligens provisor assistit; in intentionibus, in meditationibus, in verbis, in consiliis, in operibus, in adversis, in prosperis, foris, intus, ejus gratia te sequitur et praecedat. Tibi exhibet in omni tribulatione remedium. Sanat infirmam, reducit er-

roneam, corrigit delinquentem consolatur afflictam, erigit lapsam, tristem laetificat, nec diu vacillare sustinet deficientem. Illud, anima mea, tanquam animae [*fort., amicae*] meae consulo, sicut alias me recolo monuisse, ut primitias creationis tuae attendens, jugi scrutinio et sollicita meditatione revolvens, quod speciosam te fecit, quod multiplices gratiae dotes adjecit, quod cum postea per te faeda et fetida facta esses, pius et misericors gratuita benignitate tuae aversioni compatiens, sicut te non existentem dilexit ut conderet; ita te conditam, sed perditam, sua gratia reparavit.

76. Loquitur in Jeremia fons misericordiae Dominus dicens: *Vulgo dicitur, Mulier si dormierit cum adultero viro, numquid revertetur ad virum suum priorem? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen revertere ad me, et ego suscipiam te, dicit Dominus (Jerem. III, 1).* Qui te illibata et integram creaverat, tibi multiplices gratiae dona sponsalia contulerat: tu vero amatoribus alienis adherens, dedisti sponso tuo libellum repudii, tuam integritatem exposuisti corruptoribus, et illicitos amplexus affectans, divaricabas pedes tuos spiritibus immundis. Tandem **117** super omnes meretrices vilis facta es: noluit erubescere, sed animo infrunito ad illicita ruens, te ipsam devolvebas in abyssum damnationis aeternae. Ipse vero tam excelsus, tam admirabilis, tam potens, tam insignis, post lapsum tam damnabilem, oculo te respexit misericordiae. Ipse ut te de luto foeditatis erigeret, de suae gloria majestatis descendit; ut tuae corruptionis ignominiam aboleret, pro te dura et ignominiosa sustinuit: et, ut paucis multa concludam, ut te liberaret a morte, damnatissimae se morti obtulit. Nec expressius, nec fidelius, nec dulcius, nec benignius exhibere potuit, quanto te diligeret charitatis affectu.

77. Nunc etiam tuae praevicationis oblitus refundit tibi gratiam, quam amiseras; redintegrat amorem, quem corruperas, nec sua beneficia tibi, nec tuos excessus impropere. Imo si humiliter et fideliter ei adherere digneris, accumulabit gratiam super gratiam, ut pulchrior quam unquam fueris et purior fias, et quanta sit circa te dilectio ejus, ex tui lapsus reparatione cognoscas, sciens quam fructuosum sit eum diligere, qui tam ineffabiliter est bonus, et incomparabiliter mansuetus: quod nunquam fortasse sine tanti periculi experientia didicisses; sentiens te ex infirmitate fortem, ex casu stabilem, cautam ex periculo, ex infelicitate felicem. Quocirca iterum adhuc et iterum usque ad nauseam replicabo, ut assidue cogites, quanta tulerit tantus pro te tantilla et tam perditam, sanguinem et mortem suam ponens pretium tuum, cum sit sanguis ejus impretiabilis, et mors ejus aestimationis non recipiat modum.

78. Illud etiam super omnia cavere te oportet, ut non arroganter de ipsius effusa liberalitate praesumas, sed continue recolas, qualiter in lupanari opprobrio prostitutam, ab immunditatis sanguine suo

laverit, amaverit, integritati restituerit. Amor enim ipsius violata integrare, non violare integra consuevit. Licet autem faciem suam non videas, ipsum tamen tibi praesentem non dubites. Vide ergo ne aliqua indecentia tui, oculos praesentis offendas, ut scias indubitanter quod qui te dilexit turpem, plenius te diligit speciosam. Induere ergo, quaeso, veste innocentiae, orna te quasi veste polymita, varietate virtutum, et qui te fidei annulo subarrhavit, in te odorare latatur aromata gratiarum, Dilige, quaeso, tota anima Dominum Deum tuum, sponsum tuum, vitam tuam, solatium tuum, consilium tuum, auxilium et refugium tuum. Denique illum dilige, qui tibi est quidquid amabile aut optabile esse potest: dilige eum caste, devote et sancte, non verbo, non lingua, sed opere et veritate. Quaere in amore tuo non quae tua sunt, sed quae Jesu Christi (*Philipp. II, 21*). Sic enim diligere propheta nos docebat, cum diceret: *Confitemini Domino quoniam bonus; quoniam in saeculum misericordia ejus (Psal. CVI, 1).* De illo autem qui quaerit quae sua sunt, scriptum est. *Confitebitur tibi cum benefeceris ei (Psal. XLVIII, 19).*

79. Sic ergo te totam jactes in eum, sic amando tota transeas in amatum, ut tui oblita, factaque apud te ipsam tanquam vas perditum, vivas in ipso, et in te ipsa deficias, ut possis dicere cum propheta: *Defecit caro mea, et cor meum, Deus cordis mei, et pars mea Deus in aeternum (Psal. LXXII, 26).* Domine Deus, *tibi dixit cor meum, Exquisivit te facies mea (Psal. XXVI, 8).* Sed quando fiet hoc, Deus? quando venies, anima mea, et apparebis ante faciem Dei? (*Psal. XLI, 3*) quando sinistra in dexteram convertetur? quando sponsus te exhibebit, non habentem maculam neque rugam? (*Ephes. v, 27*). Cum fluminis impetus laetificat civitatem Dei (*Psal. XLV, 5*), cum templum sanctum, quod tu es (*I Cor. II, 17*), ornabitur cortinis aureis (*II Paral. IV*), cum majestate replebitur omnis terra (*Psal. LXXI, 19*), cum tibi exsultanti in conspectu Dei, et delectanti in laetitia (*Psal. LXVII, 4*) ministrabit transiens (*Luc. XII, 37*), dico ab illa specie corporali, quam suis exhibuit Apostolis, ad illam gloriae speciem, in qua est coequalis et coaeternus, coomnipotens Deo Patri. Te itaque in spe et exultatione futurorum jugiter exerceas votis ac desideriis, ac de perceptione praesentium semper sit apud te gratiarum actio, et vox laudis (*Isa. XII, 3*).

118 CAPUT XXIV.

Quantopere cavendum, ne anima sit ingrata erga Deum sic diligentem.

80. Usquequo dormies, anima mea, usquequo dormitabis, ut vel brevis hora otiosa subrepat, in qua non habeas memoriam Filii Dei, pro qua miseria, et pro sua misericordia crucifixi? Unicuique molestissimum videretur, si compari suo magnum impendisset obsequium, et ipsum super beneficii exhibitione inveniret ingratum. Quid ergo faciet Dominus majestatis, si nos, qui cinis et pulvis sumus, tantae misericordiae invenerit ingratos? Quemadmodum pa-